Lorena Mihelač

KOMUNIKACIJA Z GLASBO

Program: PREDŠOLSKA VZGOJA
Modul: GLASBENO IZRAŽANJE

Vir: http://www.flickr.com

Ljubljana, marec 2009

Srednje strokovno izobraževanje

Program: **Predšolska vzgoja**
Modul: **Glasbeno izražanje**

Naslov učnega gradiva
Komunikacija z glasbo

Ključne besede: **glasbena vzgoja, predšolski otrok, neverbalna komunikacija.**

Seznam kompetenc, ki jih zajema učno gradivo:
Spoznavanje komunikacijske vloge glasbe.
Seznanjanje z različnimi glasbenimi elementi in njihove vloge v vsakdanjem komunikacijskem procesu.
Razumevanje glasbene umetnosti kot neverbalnega komunikacijskega sredstva na predšolski vzgoji.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

78:316.77(0.034.2)
373.2.016:78(0.034.2)

MIHELAČ, Lorena
Komunikacija z glasbo [Elektronski vir] / Lorena Mihelač. - El.
knjiga. - Ljubljana : GZS, Center za poslovno usposabljanje, 2009.
- (Srednje strokovno izobraževanje. Program Predšolska vzgoja. Modul Glasbeno izražanje)

Način dostopa (URL):
http://www.unisvet.si/index/index/activityId/82
2. - Projekt UNISVET

ISBN 978-961-6413-27-5

250904832

Avtor(ica): **Lorena Mihelač**
Recenzent(ka): **Andrej Ožbalt**
Lektor(ica): **Helena Kostelec**

Založnik: **GZS Ljubljana, Center za poslovno usposabljanje**
Projekt unisVET
URL: http://www.unisvet.si/index/index/activityId/82
Kraj in datum: **Ljubljana, marec 2009**

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons:
Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji.

Učno gradivo je nastalo v okviru projekta unisVET Uvajanje novih izobraževalnih programov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju s področja storitev za obdobje 2008-2012, ki ga sofinancirata Evropska unija preko Evropskega socialnega sklada in Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Vsebina gradiva v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino nosi avtor.

UVODNI NAGOVOR AVTORJA

Učna enota »Komunikacija z glasbo« je namenjena vzgojiteljem predšolskih otrok in temelji na prepričanju, da je pri predšolskem otroku potrebno razvijati ne samo komunikacijsko sposobnost skozi uporabo jezika, ampak tudi s posredstvom glasbe predvsem takrat, ko odpove t. i. »klasična« komunikacija z jezikom.

Ideja o »komunikaciji z glasbo« izhaja iz številnih primerov v praksi, kjer se z glasbo poskuša pomagati otrokom, pri katerih se kaže problem pri klasični komunikaciji z jezikom.

Kako komunicirati z glasbo? Katere glasbene elemente uporabiti pri komunikaciji? Kakšno vlogo imajo glasbila in zvočila pri neverbalni komunikaciji?

A je možno nekomu posredovati svoje občutke z glasbo? Kaj nam sporoča glasba, ki jo poslušamo? Kaj nam sporoča zvok, ki ga slišimo v našem okolju?

Vse to so vprašanja, na katera bomo poskušali odgovoriti s skupnimi močmi skozi učno gradivo, s pomočjo različnih internetnih povezav, skozi poslušanje glasbe in gledanje videoposnetkov ter seveda skozi samostojno delo, ki je predvideno na koncu v obliki delovnih listov.

(Vir: http://www.flickr.com)

Otroški vrtec v St. Loiusu, okrog leta 1905

KAZALO VSEBINE

- **Kaj je komunikacija** **stran 5**
- **Kaj je glasba** **stran 8**
- **Glasba kot sredstvo komunikacije** **stran 9**
- **Kaj nam sporoča zvok v našem okolju** **stran 11**
- **Predšolski otrok in raziskovanje zvoka** **stran 12**
- **Izražanje čustev z glasbo** **stran 13**
- **Izražanje čustev z glasbo pri predšolskih otrocih** **stran 14**
- **Komunikacija z glasbilom** **stran 15**
- **Predšolski otrok in komunikacija z lastnimi glasbili** **stran 17**
- **Predšolski otrok in komunikacija z ostalimi glasbili** **stran 18**
- **Komunikacija z glasbo v povezavi z ostalimi umetnostmi** **stran 20**
- **Literatura** **stran 22**
- **Delovni listi** **stran 23-47**

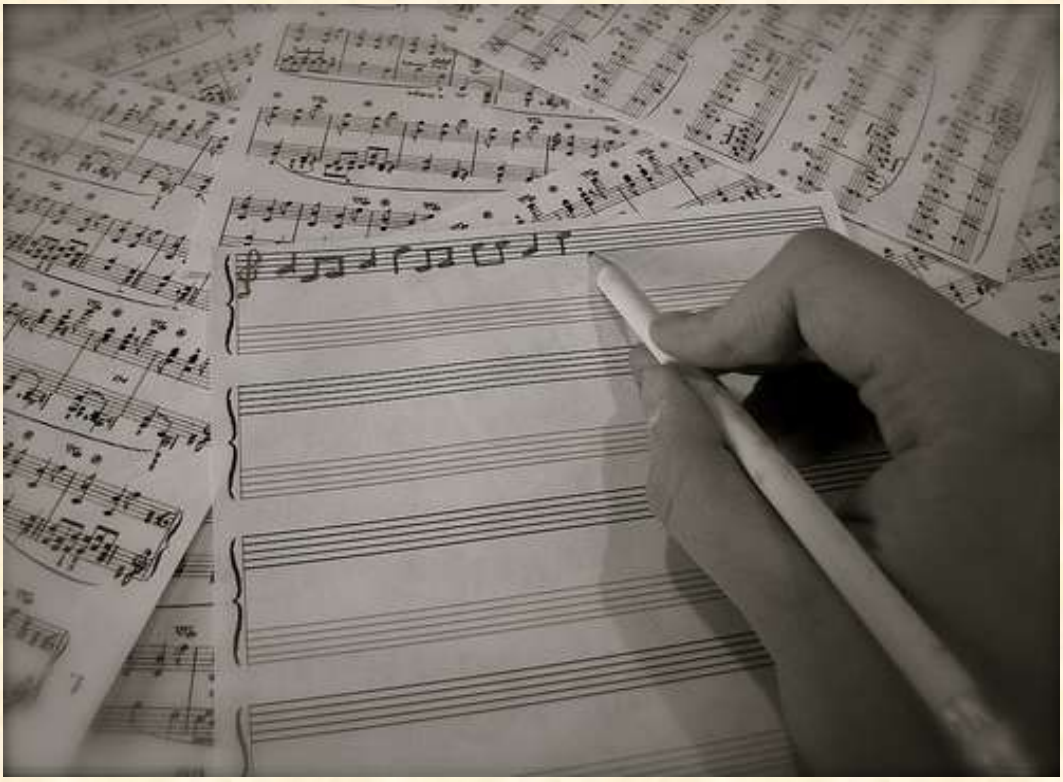

(Vir: http://www.flickr.com)

KAJ JE KOMUNIKACIJA?

(Vir: http://www.flickr.com)

Odtis človeške dlani v jami Pech Merle Main. Samo likovna ustvarjalnost prazgodovinskega človeka ali tudi oblika neverbalne komunikacije in sporočilo zanamcem?

Izraz komunikacija izvira iz latinskega glagola »communicate«, ki pomeni skupno napraviti, sporočiti, deliti kaj s kom, posvetovati se, pogovoriti se o čem, biti v medsebojni zvezi. Komunikacija je proces, ki omogoča življenje na našem planetu in je temeljna značilnost vsega živega. Komunikacija med ljudmi poteka vizualno, avditivno in kinestetično, oz. z uporabo telesa, glasa in besed.

Spretnosti komunikacije pa ne obvladamo vsi v enaki meri in jo tudi vsi ne potrebujemo na enaki način. V sodobnem času, ko je informacijska tehnologija dosegla neverjetno raven, je sploh vprašljivo, katere zvrsti komunikacije so uspešne.

Poznamo:

- **verbalno komunikacijo, pri kateri uporabljamo govor, pisano besedo in besedne zveze,**
- **neverbalno komunikacijo, kjer uporabljamo neverbalne znake za lažje izražanje nekega pojava (npr. z gibom rok ponazorimo obliko predmeta, z obrazom pokažemo čustveno stanje – žalost, veselje, jezo, ...).**

Pri otroku štejemo komunikacijo med temeljne dejavnike, ki so zelo pomembni za razvoj njegove osebnosti in identitete, vendar je zmotno prepričanje, da ta komunikacija poteka samo s pomočjo jezika.

V zgodnjem otroštvu so načini komunikacije raznovrstni in potekajo lahko s pomočjo jezikovnega izražanja, prav tako pa tudi skozi likovno, plesno ali glasbeno umetnost.

ZANIMIVO ...

KAKO KOMUNICIRAJO ŽIVALI?

(Vir: http://www.flickr.com)

Živali komunicirajo neprestano med seboj, čeprav na drugačen način kot pripadniki človeškega rodu. V naravi je tako možno zaslediti številne barve zvoka, frekvence in tone, za katere žal ne vemo natančnega pomena. Mogoče nam ti zvoki včasih ne ugajajo, vendar imaja za pripadnike živalskega sveta različne funkcije od snubljenja, zavzemanja novega teritorija, opozarjanja na nevarnosti, iskanja hrane ipd. Najbolj nenavadno pri tem je, da tudi ribe puščajo v vodi različne zvoke, tako da slovenski rek »molčati kot riba« nima nobene podlage. Namreč samčki tropske vrste Tetractenos, v obdobju drstitve v zborčku pojejo ljubezenske pesmi, kar zna včasih trajati tudi ure.

ZANIMIVO . . .

KAKO KOMUNICIRAJO RASTLINE?

Ko pomislimo na rastline, nam padejo na misel besede kot zeleno, življenje, kisik, fotosinteza, drevesa, najmanj pa komunikacija, za katero je potrebna inteligenca, ki naj jo rastline ne bi imele. Stefano Marcuso je profesor hortikulture (vrtnarstva) na mednarodnem inštitutu za preučevanje rastlin International Laboratory of Plant Neurobiology (LINV) in vodi edini laboratorij na svetu, ki je izključno namenjen raziskovanju inteligentnosti rastlin.

(Vir: Lorena Mihelač)

ZANIMIVO . . .

KAJ PA KOMUNIKACIJA MED LJUDMI IN RASTLINAMI?

Znane so izjave številnih ljubiteljev cvetja in zelenja ter cvetličarjev, da rože boljše uspevajo, če se vsak dan pogovarjamo z njimi. Razlog? Rastline potrebujejo CO2 (tega pa vsrkavajo iz izdihanega zraka svojega sogovornika), iz katerega v procesu fotosinteze tvorijo sladkor in kisik.

Britanski znanstveniki pa so se lani lotili raziskave o vplivu verbalne komunikacije (vključno z glasbo in petjem) na uspevanje rastlin. V študijo so vključili dve skupini rastlin: solato in afriške vijolice. Z eno so se strokovnjaki redno pogovarjali, ji prepevali in predvajali lahkotno glasbo, drugo pa so pustili v naročju molka in z njo namenoma niso vzpostavili nikakršne komunikacije ali drugega tesnejšega stika.

Ob koncu raziskave so agronomi, biologi in hortikulturniki ugotovili, da so rastline, ki so uživale več pozornosti in bile deležne stalne komunikacije ob enaki strokovni negi in dodatkih, obrodile znatno več pridelka boljše kakovosti kot tiste, ki so rasle in se razvijale v komunikacijski blokadi.

KAJ JE GLASBA?

Kaj je glasba? Glasba je pojem, ki ga je z besedami težko pojasniti in opisati. Skozi stoletja so se številni posamezniki lotevali tega pojma in ga poskušali definirati, vendar si te definicije niso enotne. Kar je za nekoga glasba, je za drugega hrup. Kar je za nekoga nepopisni užitek, je za drugega izguba časa. Doživljanje glasbe je zelo subjektivno in ni lestvice, s katero bi merili, kaj *je* glasba in kaj *ni* glasba.

Če bi glasbo analizirali zgolj z akustičnega vidika, bi ugotovili, da je zgrajena iz različnih zvokov, ki imajo neko določeno glasnost, trajanje, barvo in višino, ter da so ti zvoki lahko urejeni v manjše ali večje miselne vzorce.

S temi »urejenimi« zvoki naj bi glasba učinkovala na čustva posameznika, ga zabavljala, tolažila, razveseljevala ali enostavno ga kratkočasila.

ZANIMIVO ...

Nekaj misli o glasbi:

- ***Glasba je edini čutni užitek brez greha.*** **Dr. Samuel Johnson (1709 –1784).**
- ***Glasba je edini hrup, za katerega mora človek plačati.*** **Alexandre Dumas (1802–1870).**
- ***Glasba je umetnost mišljenja v zvokih.*** **Jules Combarieu (1859–1916).**
- ***Glasba je najboljše dano sredstvo za prebavljanje časa.*** **W. H. Auden (1907–1973).**

(Vir: flickr.com)

Učiteljica glasbe (nekje na začetku 1900. leta)

GLASBA KOT SREDSTVO KOMUNIKACIJE

Da je glasba lahko tudi sredstvo komunikacije, se je zavedal že pračlovek. Z glasbo je poskušal vzpostaviti stik z duhovnim svetom in priklicati naravne pojave kot so dež, sonce ali veter, izprositi za plodnost nekega člana v skupnosti ipd.

Kasneje jo je človek začel uporabljati za obveščanje o nevarnih dogodkih (zvonenje zvonov ob požarih, poplavah, ...), za obveščanje o praznovanjih (npr. verski prazniki, pustovanje, ...), za objavo novic (nekdaj so bobnali po mestu in na ta način klicali meščane, da se zberejo in slišijo najnovejše novice) itd.
V sodobnem času so čedalje bolj znani primeri, kjer se glasba uporablja kot eno od sredstev za komuniciranje, npr. pri otrocih, pri katerih so prisotne težave pri t. i. »klasični« komunikaciji z uporabo jezika (pri autističnih otrocih, duševno prizadetih otrocih, ...), pri

osebah, ki imajo čustvene ali zdravstvene težave (npr. pri osebah, ki so depresivne, ki so prebolele možgansko kap ipd.).

Vendar bi bilo zmotno mišljenje, da se glasba uporablja pri otrocih samo v primeru, ko so prisotne težave pri komunikaciji z jezikom. Glasba je poleg jezikovnega, likovnega in plesnega izražanja izredno bistven element v odraščanju otroka in vseskozi prisotna v celotnem obdobju otroštva in mladostništva.

Če pogledamo samo hipoma, kaj se vse dogaja v vrtcu, bi videli, da je glasba vtkana vsepovod: spontano prepevanje, ritmično poskakovanje, plesanje, risanje ob glasbi, poslušanje glasbe pred spanjem ... je le nekaj primerov.

ZANIMIVO . . .

Šamani številnih ljudstev uporabljajo glasbo za vzpostavitev stika z duhovi in predniki. Ljudstvo Aboridžinev uporablja še danes pojoče brnivke, preko katerih jim duh »govori«, sporoča in omogoča preživetje ter nadaljevanje življenja.

(Vir: http://www.flickr.com)
Šaman, pripadnik Inuitov

KAJ NAM SPOROČA ZVOK V NAŠEM OKOLJU

Sodobni človek je vsakdan obkrožen s stoterimi zvoki, vendar se jih v tem hrupnem svetu skoraj niti ne zaveda razen tistih, ki so tako glasni in prodorni, da jih ni možno prezrti.

Le prisluhnimo samo našem bivanjskem prostoru. Kaj slišimo, katere zvoke slišimo in kaj nam ti zvoki »sporočajo«? Lahko slišimo npr. kapljanje vode iz pipe, kar opozarja na nevarnost poplave, ali brnenje kakšne žarnice, kar lahko pomeni, da jo bomo kmalu morali zamenjati, ker bo pregorela.

Če zapustimo naš bivanjski prostor, se lahko, odvisno od tega, kje živimo, dokaj hitro najdemo na kakšni prometni ulici. Skoraj je malo verjetno, da ne bi slišali hupanje avtomobila, ki sporoča o nevarnosti, ali o tem, da je morda nekdo prepočasen oz. prehiter. Lahko bi slišali tudi različne ritme, ki jih ustvarjajo ljudi s svojo hojo. Če bi pazljivo prisluhnili tem ritmom, bi dobili nekakšna »sporočila« teh ljudi: komu se mudi, komu ne, kdo je jezen, kdo vesel, koga pesti kakšna bolezen itn.

Lahko se napotimo tudi v različne stavbe in smo spet deležni različnih zvokov, ki nam nekaj sporočajo: šolski zvonec, ki sporoča o začetku ali koncu šolske ure, rahel zven v dvigalu, ki sporoča o tem, da smo prišli na določeno stanovanjsko nadstropje, sirena v tovarni, ki nam sporoča o koncu delovne izmene ali o kakšni nevarnosti ipd.

Kaj nam pa sporočajo zvoki v naravi in koliko se jih pravzaprav zavedamo? Že samo ptičje petje je zanimivo, ker sporoča med ostalim npr. o začetku dneva, prav tako nenadna tišina brez ptičjega petja o kakšni naravni katastrofi, kot je potres ali požar.

Zanimivo je tudi regljanje žab, ki sporočajo s svojim nenehnim in intenzivnim reglanjem o prihodnem deževju, čriček s cvrčanjem pred večerom, da bo vreme lepo, sova s klicanjem ali lisica z lajanjem, da bo zahodni veter dobil premoč nad ostalimi vetrovi itn.

Delovna naloga 1

Poišči delovni list številka 1 in ga izpolni.

PREDŠOLSKI OTROK IN RAZISKOVANJE ZVOKA

Predšolski otrok se odziva spontano na vsaki zvok ali šum v njegovem okolju. Zanima ga, kdo ali kaj ga ustvarja, kako ga ustvarja in tudi zakaj ga ustvarja.

Skozi zvoke in šume spoznava svet okoli sebe in poskuša razumeti, kaj mu ti zvoki ali šumi sporočajo: kaj pomeni grom, lajanje psov, zavijanje vetra, petje njegove mame ali žvižg lokomotive.

Zanimanje za odkrivanje raznovrstnih zvokov ali šumov je v predšolskem obdobju poudarjeno, predvsem nekje do tretjega leta otrokove starosti. Otroka zanima prav vse, kar lahko ustvarja zvok ali šum: od navadne prazne škatlice, snopa ključev, triangla, človeškega petja do pravega glasbila.

S spoznavanjem teh zvokov in šumov se počasi začenja zavedati, da je zmožen na podoben ali približno podoben način ustvarjati te iste zvoke in šume. Začenja uživati v njimi in odkrivati možnosti lastnega izražanja oz. komuniciranja z njimi.

Delovna naloga 2

Poišči delovni list številka 2 in ga izpolni.

(Vir: http://www.flickr.com)

IZRAŽANJE ČUSTEV Z GLASBO

Nekatera čustva, kot so veselje, žalost ali jezo, je možno izražati z glasbo in to posredstvom t. i. izraznih načinov v glasbi. Tako naj bi hiter tempo, durovski način, tekoč in enakomeren ritem izražali veselje posameznika, žalost pa počasen tempo, molovski način in oster ritem.

Dejstvo je, da glasna in zelo izrazna glasba v durovskem načinu privlači pozornost poslušalca, kot pa mirna in žalostna glasba. Prav tako je možno, da bo zelo glasna glasba polna disonanc ali atonalna glasba izzvala jezo pri poslušalcu.

Delovna naloga 3

Poišči delovni list številka 3 in ga izpolni.

ZANIMIVO ...

Glasbo že dolgo uporabljajo za zbujanje čustev in o njeni zdravilni moči poročata Sveto pismo in Homerjeva Odiseja. Še danes ne vemo, zakaj se človek čustveno odziva na glasbo. Nekateri menijo, da je to povezano s srcem, ker srce ima tako kot glasba stalen ritem, ki se lahko pospeši ali se umiri, odvisno od tega, ali smo vznemirjeni ali umirjeni.

Mogoče je ves čar v tem, da tega večnega vprašanja še vedno nismo dognali in da poskušamo v glasbi enostavno uživati!

(Vir: http://www.flickr.com)

IZRAŽANJE ČUSTEV Z GLASBO PRI PREDŠOLSKIH OTROCIH

Otroci so sposobni izraziti svoja čustva z glasbo in prav tako so sposobni oceniti, katera glasba naj bi bila po njihovem mnenju žalostna, vesela, strah vzbujajoča ali celo »jezna«.

Prav tako kot odrasli doživljajo veselo glasbo kot tisto, ki se izvaja hitro in v durovskem načinu, oz. žalostno glasbo kot tisto, ki se izvaja počasi in v molovskem načinu.

Vendar si je treba zapomniti, da so pri ocenjevanju vsebine in čustev bolj sposobni starejši predšolski otroci kot mlajši. To si lahko razlagamo s tem, da se določeni stvari v otroštvu priučijo in tu glasba ni nobena izjema.

Delovna naloga 4

Poišči delovni list številka 4 in ga izpolni.

(Vir: http://www.flickr.com)

KOMUNIKACIJA Z GLASBILOM

Glasbilo je odlični »prevajalec« lastnih čustev ali sporočil oz. komunikacijsko sredstvo. Z glasbilom glasbeniki nenehno komunicirajo: ko igrajo kot član komorne skupine, kot član orkestra ali kot solisti, ko posredujejo svojo umetnost publiki.

Zmotno prepričanje je, da je pogoj dobre komunikacije z glasbilom primerno znanje, ki je potrebno za igranje glasbila. Vendar za komunikacijo z glasbilom sploh ni bistveno, koliko dobro igramo na določeno glasbilo. Bistveno je samo to, da nam ugaja zvok glasbila, da nam je glasbilo v veselje in da se čutimo povezani z njim, kar pomeni, da bomo tudi uspešni pri naši komuniciji skozi glasbilo.

Predvsem so predšolski otroci navdušeni nad glasbili. Privlači jih zvok, barva in oblika glasbil ter dejstvo, da lahko ustvarjajo z njimi tako kot odrasli.

Z igranjem na glasbilih odkrivajo čudoviti svet glasbe, svoje skrite talente in možnost neverbalne komunikacije. Z igranjem na glasbilih se naučijo sodelovati s skupino, se naučijo biti ustvarjalni in samozavestni v svojem izražanju.

Zanimivo je, da način igranja in izbira določenega glasbila lahko veliko pove o osebnosti otroka. Sramežljivi otroci raje izbirajo tišja in bolj nežna glasbila, kot je npr. flavta, za razliko od otrok, ki so zelo komunikativni in izbirajo raje glasnejša glasbila, kot je npr. trobenta.

Izbira glasbila prav tako lahko pove o čustvenem stanju, v katerem se nahaja otrok in hkrati lahko razkriva njegova skrita sporočila – da je nezadovoljen, da ga je strah, da je jezen, da se počuti dobro, da je vesel itn.

(Vir: http://www.flickr.com)

PREDŠOLSKI OTROK IN KOMUNIKACIJA Z LASTNIMI GLASBILI

Pri omembi glasbila pomislimo po navadi najprej na klavir, violino, bobne, električno klaviaturo ipd. in skoraj nikoli ne pomislimo na lastna glasbila, kot so ustnice, jezik, glas, noge, roke, dlani, prsti ipd., s katerimi je prav tako možno ustvarjati glasbo.

Zgodovina uporabe lastnih glasbil je dolga kar nekaj tisoč let in ima svoj izvor v Indiji in na Kitajskem (t. i. Kouji), kjer je izvajanje z lastnimi glasbili usmerjeno največ na ustnice, jezik in glas.

Uporaba lastnih glasbil je za predšolskega otroka izredno zanimiva in zabavna. Z njimi lahko spremlja otroške pesmice, ples, lahko pa tudi s pomočjo njih komunicira – spomnimo se samo, kolikokrat slišimo pri otroku »brmmm, brmmm«, »iaa, iaa«, »bzzzz« ipd., s čim nam majhen otrok pove, kaj je videl oz. kaj vidi.

Pri uporabi lastnih glasbil ni nevarnosti poškodbe in tudi ni nobenih težav pri njihovi uporabi. Lastna glasbila so nezahtevna do predšolskega otroka in mu ponujajo nešteto možnosti za posnemanje različnih zvokov in šumov.

ZANIMIVO ...

V sodobnem času je znan t. i. »human beatboxing«, kjer se (ponavadi) največ uporabljajo lastna glasbila, kot so jezik, ustnice in glas. Zanimivo je, da se «human beatboxing« zeliko veliko sliši v hip hop glasbi. Začetek tovrstnega izvajanja zasledimo nekje v letu 1980 pri izvajalcu Doug E. Fresh, Buffy iz skupine Fat Boys & Wise (Stetsasonic). Obstaja celo posebna »notacija« za »beatboxing«, kjer se uporabljajo črke b, p, š za zvoke ipd. ter črtice za pavze.

Poišči videoposnetke za »human beatboxing« na Youtube!

Delovna naloga 5

Poišči delovni list številka 5 in ga izpolni.

PREDŠOLSKI OTROK IN KOMUNIKACIJA Z OSTALIMI GLASBILI

Na predšolski stopnji se uporabljajo razen lastnih glasbil tudi glasbila, ki so na določen način pripravljena (Orffova glasbila) in t. i. prirejena glasbila.

Vsa ta glasbila omogočajo predšolskem otroku ne samo eksperimentiranje z zvokom in razvijanje njegovih glasbenih potencialov ter glasbene ustvarjalnosti, ampak tudi komunikacijo z okoljem.

Komunikacija z glasbilom vzpostavlja otrok tistega časa, ko zaigra na njega, pa četudi samo preprost ton. S tonom (motivom, melodijo, ...) obrača pozornost na sebe in podaja nekakšno sporočilo tistim, ki ga poslušajo.

Prav tako kot izurjeni glasbeniki vzpostavlja komunikacijo z igranjem na glasbilu, ko igra v manjši komorni skupini ali večji sestavi, npr. v kakšnem ansamblu z Orffovimi glasbili.

Komunikacijo skozi glasbilo vzpostavlja predšolski otrok tudi pri glasbeno-didaktičnih igrah ali pri glasbenih pravljicah. Igranje glasbil je za predšolskega otroka ne samo bistveno za njegov razvoj na kognitivnem, afektivnem in psihomotoričnem področju. Je neponovljiva in edinstvena izkušnja in eden od načinov, kako povedati nekaj, za kar enostavno ni besed.

ZANIMIVO ...

Poišči v naslednji literaturi podatke in pojasnitve glede Orffovih glasbil in prirejenih glasbil:

- ***Pesek, A. (1997). Otroci v svetu glasbe. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.***
- ***Voglar, M. (1981). Otrok in glasba. Ljubljana: Državna založba Slovenije.***

Delovna naloga 6 in 7

Poišči delovna lista številka 6 in 7 ter ju izpolni.

(Vir: Petra Zorko)

Predšolskem otroku je igranje na glasbilih v veliko veselje.

KOMUNIKACIJA Z GLASBO V POVEZAVI Z OSTALIMI UMETNOSTMI

Glasba je ne samo umetnost, ampak tudi sredstvo, ki omogoča posamezniku komunikacijo z okoljem. Pri tem jo je možno uporabiti popolnoma ločeno od vseh ostalih umetnosti, možno pa je komunicirati z glasbo ob vključitvi še ostalih umetnosti.

Dejstvo je, da se glasba skozi celotni razvoj človeštva prepleta z ostalimi umetnostmi, čemu rečemo *sinkretizem*. Sinkretizem je reden pojav pri prvih ljudstvih, kjer se različne umetnosti praviloma še

niso osamostalile in kjer ne obstaja umetniški profesionalizem, temveč cel kolektiv sodeluje v umetniških dejavnostih, ki združujejo elemente poezije, glasbe, igranja, plesa in magije in služijo predvsem v magično-kultne namene.

Pri tem je zanimivo, da se podobna nerazdružljiva povezanost elementov več umetnosti sreča tudi pri spontani umetniški aktivnosti otrok – kot atavistični spomin na daljnjo preteklost družbene skupnosti.

Tudi v novejšem času nekatere nove zvrsti umetnosti vključujejo več različnih umetnosti ter glede na to vsebujejo elemente sinkretizma, kot so opera, balet, melodrame, mjuzikl, ...

Na predšolski stopnji je možno uporabiti povezavo različnih umetnosti za komunikacijo. Ponavadi so te povezave med glasbeno in likovno umetnostjo ter glasbeno in plesno umetnostjo in se kažejo na naslednji način:

- **Glasbena umetnost in likovna umetnost**

Otrok riše ob poslušanju določene glasbe na papir. Pri tem uporablja ali samo svinčnik ali barvice ter riše prosto po želji risbice ali vzorce. Glasba je torej tista, ki usmerja otroka pri risanju, vendar poteka komunikacija ne samo s pomočjo glasbe, ampak tudi s pomočjo likovne umetnosti.

- **Glasbena umetnost in plesna umetnost**

Otrok pleše ob poslušanju glasbe in pri tem ustvarja gibe sam. Tako kot v zgornjem primeru usmerja glasba drugo umetnost – ples, in prav tako poteka dvojna komunikacija: s pomočjo glasbe in plesa.

Delovna naloga 8

Poišči delovni list številka 8 in ga izpolni.

Verjetno bi lahko našli še več primerov komunikacije z glasbo in v tem smislu so zastavljene tudi delovne naloge od številke 9 do 25, ki naj bi ti pomagale pri njihovem iskanju.

Poskušaj rešiti delovne naloge, probaj se poglobiti v snov, išči odgovore in predvsem razmisli o tem, katere poti so še na voljo pri komunikaciji z glasbo.

Razmisli tudi o uporabi najnovejše tehnologije, ki na široko odpira vrata komunikaciji z glasbo!

(Vir: http://www.flickr.com)

LITERATURA

1. **Boone, R. T., Cunningham, J. G. (2001). Children`s expression of emotional meaning in music through expressive body movement. *Journal of Nonverbal Behavior, 25 (1).***
2. **Jelenc, D. (1998). *Osnova vedenja o komunikaciji.* Ljubljana: Univerza v Ljubljani.**
3. **Južnič, S. (1993). *Identiteta.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.**
4. **Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (ur.) (2004). *Razvojna psihologija.* Ljubljana: Založba Rokus.**
5. **Pesek, A. (1997). *Otroci v svetu glasbe*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.**
6. **Škerlep, A. (1997). *Komunikacija v družbi, družba v komunikaciji.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.**
7. **Trček, J. (1994). *Medosebno komuniciranje in kontaktna kultura.* Radovljica: Didakta.**
8. **Voglar, M. (1981). *Otrok in glasba*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.**

DELOVNI LIST 1
Poišči zvoke, ki ti po tvojem mnenju nekaj sporočajo in sicer: **v tvojem bivanjskem prostoru**
v šoli
v tvoji bližnji okolici

DELOVNI LIST 2

Poskušaj posneti različne zvoke, šume ali glasove tvojih sošolcev s pomočjo diktafona, mobilnega telefona ipd.

- **Povprašaj sošolce, katere zvoke/šume slišijo. A so uganili?**
- **Kaj se dogaja z zvokom/šumom, ki ga posnameš? A je kvaliteta zvoka enaka? Kaj je razlog temu?**

V kolikor imaš hospitacije v vrtcu, poskušaj enako nalogo ponoviti z otroki, če jih nimaš, zaprosi otroke v tvoji bližnji okolici!

DELOVNI LIST 3

Poišči razlago za naslednje glasbene pojme: atonalna glasba, mol, dur, ritem. Pomagaj si pri tem s knjigo »Glasbeni atlas« Ulricha Michelsa (Založba DZS) ali z naslednjimi povezavami:

- **http://sl.wikipedia.org/wiki/Tempo**
- **http://muzikologija.ff.uni-lj.si/ptg/2/Lestvice_Modusi2/Lestvice_Modusi2.html**
- **http://muzikologija.ff.uni-lj.si/ptg/1/Ritem1/Ritem1.html**
- **http://sl.wikipedia.org/wiki/Konsonanca_in_disonanca**
- **http://sl.wikipedia.org/wiki/Atonalna_glasba**

1. **Kot primer atonalne glasbe svetujemo poslušanje naslednje skladbe: Schoenberg »Pierrot lunaire« (uporabi Youtube).**
2. **Kot primer molovskega načina svetujemo poslušanje Mozartove simfonije v g-molu (uporabi Youtube).**
3. **Kot primer durovskega načina svetujemo poslušanje Mozartove skladbe »Mala nočna glasba« (Youtube).**
4. **Kot primer skladbe z zelo bogatim ritmom svetujemo ogled videoposnetka zelo znanega izvajalca Babatunde na bobnu »djembe« (Youtube).**

Kakšne občutke sprožajo pri tebi ti glasbeni primeri?

(Vir: http://www.flickr.com

Boben djembe – eden od številnih afriških bobnov

DELOVNI LIST 4

Prelistaj otroške pesmice v knjigi »Majhna sem bila« avtoric Mire Voglar in Milene Nograšek (DZS).

- **V katerem modusu (tonskem spolu) je napisana večina otroških pesmic?**

- **Zakaj je večina otroških pesmic napisana v durovskem načinu?**

- **Na hospitacijah v vrtcu poskušaj igrati na glasbilo ali predvajaj nekaj pesmic v duru in prav tako nekaj pesmic v molu. Povprašaj otroke, kakšne se jim zdijo pesmice: žalostne ali vesele? Lahko si pomagaš z dvema risbicama in pojasniš, da veseli obrazek pomeni, da je pesmica vesela, a žalostni obrazek prav nasprotno – da je pesmica žalostna.**

(Vir: http://www.flickr.com)

- **Kaj ugotavljaš? A so otroci bili istega mnenja kot ti?**

DELOVNI LIST 5

Poskušaj z uporabo lastnih glasbil (roke, usta, noge, dlani, ustnice, jezik, ...) sporočiti sošolcu/poslušalcu eno enostavno sporočilo, npr.

Napiši v tem prostoru svoje sporočilo in kateri zvoki (šumi), oz. glasbila bodo pri tem uporabljena.

Kaj opažaš?

DELOVNI LIST 6

Napiši spodaj glasbilo (lastno, prirejeno, klasično, elektronsko, ... oz. katero koli glasbilo ali zvočilo), ki te po tvojem mnenju najbolje predstavlja in s katerim lahko komuniciraš s svojim okoljem.

Pojasni izbiro tvojega glasbila. Kaj te je največ pritegnilo k temu glasbilu?

Če imaš hospitacije v vrtcu, ponovi isto nalogo s predšolskim otrokom (ali z otrokom iz tvoje okolice). Povprašaj otroka, katero glasbilo mu je najbolj všeč in zakaj. Spodaj napiši svoje ugotovitve.

DELOVNI LIST 7

1. **2.** **3.** **4.**

5. **6.** **7.** **8.**

(Vir: http://www.flickr.com

Izberi eno glasbilo, ki po tvojem mnenju lahko najbolje prikaže naslednja čustva:

- **jeza:**
- **radost:**
- **žalost:**
- **strah:**

Utemelji tvojo izbiro glasbil!

Če imaš hospitacije v vrtcu, ponovi isto nalogo s predšolskim otrokom (ali z otrokom iz tvoje bližnje okolice). Napiši spodaj svoje ugotovitve in poskušaj razložiti otrokovo izbiro glasbila.

DELOVNI LIST 8

Poslušaj naslednje primere na naslednji internetni povezavi:

1. W. A. Mozart: Mala nočna glasba, 1. stavek.

2. Tajči: Bube su u glavi.

3. Avsenik: Na Golici.

4. Pesem 7 palčkov (»Haj-ho«) iz risanke Sneguljčica.

Za vsaki glasbeni primer vzemi prazen papir velikosti A4 in prosto riši na njega z zaprtimi očmi (črte, krogce, valove, pikice, ...).

Kaj ugotavljaš? A so vse risbe na papirjih enake? Kako to pojasnuješ?

DELOVNI LIST 9

Če imaš hospitacije v vrtcu, ponovi enako nalogo z otroki. Uporabi enako glasbo in daj otroku enako nalogo glede risanja (vzorci, risbice, ipd.). Primerjaj tvoje risbe in risbe otroka. Kaj opažaš?

V kolikor nimaš hospitacij, probaj nalogo izpolniti tako, da zaprosiš brata, sestro, bratranca, sestrično, ali kakšnega otroka, ki ga poznaš in bi rad sodeloval pri tvoji nalogi.

DELOVNI LIST 10

Poslušaj naslednjo glasbo na internetni povezavi in probaj osmisliti čisto preproste gibe. Zapiši jih spodaj (npr. 1. glasba: korakanje, poskoki; 2. glasba: obrati, počepi, ...). Kateri gibi prevladujejo in zakaj?

1. http://www.youtube.com/watch?v=jeDq3yrq03Y (Kuža pazi).
2. http://www.youtube.com/watch?v=9zlE5ipwna8 (Strauss: Radetzky march).
3. http://www.youtube.com/watch?v=HSQ3ZRmkmy4 (Čajkovski: Hrestač, ples Sladkorne vile) .
4. http://www.youtube.com/watch?v=-eaaR1Ay5P0 (John Denver: Take me home country roads).

Gibi uporabljeni pri glasbenih primerih:

1.

2.

3.

4.

Prevladujejo naslednji gibi:

DELOVNI LIST 11

Če imaš hospitacije v vrtcu, ponovi enako nalogo z otrokom z istimi glasbenimi primeri. V kolikor nimaš hospitacij, poskušaj poiskati otroka v tvoji okolici, ki bi rad sodeloval pri tvoji nalogi. Zapiši spodaj gibe, ki jih je otrok uporabil ob poslušanju glasbe. Kaj opažaš?

1. pesem:

2. pesem:

3. pesem:

4. pesem:

Koliko so podobni tvoji gibi in gibi otroka?

DELOVNI LIST 12

Če bi bilo možno se vrniti s časovnim strojem nazaj, ko ni bilo ne strojev ne hrupa, le samo čista narava in »naravni« zvoki, bi bilo zelo vprašljivo, kakšen učinek bi ta nenadna tišina imela na današnjega človeka.
Vendar je tudi tišina glasba. Poskušaj ob koncu tedna, mogoče v soboto ali nedeljo, poiskati prostor, kjer je zelo tiho. Lahko greš v naravo, lahko v cerkev ali kakšen muzej. Poslušaj:

- **Kakšen učinek ima tišina na tebe?**

- **A se zavedaš kakšnih zvokov ali šumov, ki se jih prej nisi?**

- **Kaj ti je bolj všeč: tišina ali hrup, ki te obkroža vsak dan?**

- **Poskusaj isto nalogo ponoviti v vrtcu ali s kakšnim otrokom, ki bi rad sodeloval pri tvoji nalogi. Postavi mu ista vprašanja in primerjaj odgovore s tvojimi.**

DELOVNI LIST 13

Zatisni ušesa in poslušaj. Kaj slišiš? A se zavedaš, da tudi tvoje lastno telo ustvarja »glasbo« oz. različne zvoke in šume, ki ti sporočajo o tem, koliko je tvoje telo zdravo?

- **Katere zvoke oz. šume lastnega telesa slišiš?**

- **Kaj ti sporočajo ti zvoki oz. šumi?**

Ponovi isto nalogo v vrtcu ali s kakšnim otrokom zunaj vrtca, ki bi rad sodeloval pri tvoji nalogi. Postavi ista vprašanja in primerjaj pridobljene odgovore s tvojimi!

DELOVNI LIST 14

Oglej si na televiziji naslednje reklame:

- **reklama za avto (audi, bmw, mercedes ipd.),**
- **reklama za hrano (pica, testenine, juha ipd.),**
- **reklama za parfum (ženski ali moški),**
- **reklama za pralno sredstvo (za posodo, perilo ipd.).**

Izpiši v spodnji prostor, kakšna je po tvojem mnenju bila uporabljena glasba:

- **Reklama za avto (audi, bmw, mercedes ipd.)**

- **Reklama za hrano (pica, testenine, juha ipd.)**

- **Reklama za parfum (ženski ali moški)**

- **Reklama za pralno sredstvo (za posodo, perilo ipd.)**

1. **V čem se razlikujejo glasbe v teh reklamah (bodi pozoren na zvrst glasbe, ritem, hitrost, dur, mol, glasnost, ...)?**

2. **Zakaj se uporablja ena določena zvrst glasbe pri določenem izdelku, ki se želi reklamirati?**

DELOVNI LIST 15

Glasba, ki se uporablja v reklamah (na televiziji, radiu ipd.) ima funkcijo vzpostavitve komunikacije s potencialnim kupcem. Z glasbo se poskuša vplivati na odločitev kupca, da kupi izdelek ali da vsaj razmisli o nakupu le-tega.

Razmisli o tvoji lastni reklami. Izberi izdelek, ki ga želiš ponuditi, sestavi besedilo za ponudbo in izberi glasbo, ki po tvojem mnenju najbolje podpira tvojo ponudbo. Če se le da, posnemi reklamo kot video in ga predvajaj sošolcem. Vprašaj jih naslednja vprašanja:

- **Kako jim je všeč reklama?**

- **Koliko se ujema glasba s ponudbo?**

- **Kaj vpliva po njihovem mnenju najbolj na odločitev o nakupu tvojega izdelka: besedilo ali glasba? Naj utemeljijo svoje odgovore.**

DELOVNI LIST 16

Verjetno greš vsak dan ali vsaj vsaki drugi dan v trgovino. Odgovori na vprašanja:

- **A se v vsaki trgovini predvaja glasba?**

- **Kakšno glasbo predvajajo v trgovini Tuš, Mercator, Spar ali kakšni drugi trgovini, ki jo obiskuješ? Pri tem obrni pozornost na zvrst glasbe (klasična, rock, punk, pop, otroška itn.), na hitrost glasbe in na glasnost glasbe.**

- Tuš:

- Mercator:

- Spar:

- druga trgovina:

- **Kakšno vzdušje ustvarja ta glasba v trgovini?**

- **Kaj bi bilo boljše po tvojem mnenju: predvajati glasbo ali ne predvajati glasbe v trgovini?**

DELOVNI LIST 17

Glasba, ki se predvaja v trgovinah, ima namen vzpostaviti komunikacijo s potencialnim kupcem. Z njenim predvajanjem se poskuša ustvariti pristno, toplo in varno vzdušje ter vplivati na odločitev kupca, da se čim dlje zadržuje v trgovini in seveda čim več denarja porabi za nakup izdelkov.
Vsaka trgovina ne predvaja iste zvrsti glasbe. Po navadi se ta glasba razlikuje od trgovine do trgovine v odvisnosti od izdelka, ki se ponuja. Tudi glasnost glasbe ni za prezreti. Preglasna glasba deluje moteče, tiha pa se ne opazi.
Glasbo predvajajo tudi v gostilnah, kavarnah, restavracijah, barih ipd. zaradi lepšega vzdušja. Tudi tukaj ima glasba funkcijo vzpostavitve komunikacije s stranko, kjer je osnovni namen vplivati na stranko, da se čim dlje zadržuje v prostoru in seveda čim več denarja porabi na hrano oz. pijačo.

Poskušaj si predstaviti, da si lastnik neke trgovine. Določi izdelke, ki se bodo prodajali ter glasbo, ki se bo predvajala.

Naloga: napiši krajši opis tvoje trgovine in ga povej svojim sošolcem ter predvajaj predhodno izbrano glasbo. Določi zvrst glasbe, hitrost glasbe in glasnost. Vprašaj sošolce za mnenje:

- **Koliko se ujema glasba s ponujenimi izdelki?**
- **Kakšna se jim zdi glasnost glasbe; a je premočna, pretiha ali ravno prav glasna?**
- **A vpliva tvoja glasba na njihovo odločitev nakupa tvojih izdelkov?**

DELOVNI LIST 18

Predšolski otroci imajo po navadi radi reklame in si tudi zapomnijo glasbo iz reklam (t. i. »jingle«, reklamni slogan, ki je uglasben). Povprašaj otroke v vrtcu ali v tvoji bližnji okolici po reklamah, ki jim imajo najraje in naj svoje odgovore utemeljijo.

Povprašaj otroke v vrtcu ali bližnji okolici, naj ti zapojejo glasbo iz teh reklam. Zapiši spodaj svoje ugotovitve. Katere reklame so si zapomnili in katero glasbo. Kaj misliš, da je razlog temu?

DELOVNI LIST 19

Poslušaj na medmrežju na Youtube zvočne posnetke iz naslednjih filmov (klikni v okence npr. Harry Potter - soundtrack):

- **Harry Potter**
- **Lord of the Ring**
- **Starwars**
- **Snow white**
- **Phantom of the Opera**

- **Kakšna je razlika med zvočnimi posnetki?**

- **Kaj določa glasbo v teh filmih?**

- **Kako komunicira glasba v teh filmih z gledalcem?**

- **Koliko je glasba bistvena za uspeh nekega filma?**

- **A si te filme lahko predstavljaš brez glasbe? Če ne, zakaj?**

DELOVNI LIST 20

Glasba ima v sodobnih filmih izredno bistveno nalogo. Ustvarja vzdušje, poudarja določene bistvene momente v filmu in vzpostavlja komunikacijo z gledalcem. Vpliva na njegova čustva, posredno pa tudi na priljubljenost in v končni fazi na gledanost filma. Prav glasba je tista, zaradi česa si v kar nekaj primerih zapomnimo dober film (npr. Titanic, Boter,The Adams Family ipd.). Vsaka zvrst glasbe ni primerna za vsaki film in tudi je več ali manj prisotna v filmu – odvisno od vsebine filma, režiserja, producenta, skladatelja, ...
Nekje so v filmih bolj izpostavljene celotne pesmi ali kakšna melodija, ki spremlja celotni film kot nekakšen »leidmotiv« (motiv, oz. krajša melodija, ki je prisotna od začetka do konca v nekakšnem dogajanju). V nekaterih filmih pa je večji poudarek na zvočnih efektih kot pa na pesmi.

Izberi in si še enkrat oglej tvoj najljubši film. Odgovori na vprašanja:

- **Kakšna glasba spremlja dogajanja v filmu?**
- **Koliko je glasba prisotna v filmu (a je zelo veliki, srednji ali zelo mali poudarek na glasbi)?**
- **Kakšen vpliv ima ta glasba na tebe? Zakaj?**
- **Koliko so prisotni zvočni efekti v filmu? Kateri so to zvočni efekti?**
- **Koliko opažaš te zvočne efekte?**

DELOVNI LIST 21

Mogoče se ne zavedaš dejstva, da ko poslušaš glasbo na iPodu, mp3-ju, mp4, na televiziji, radiu ipd., sledi komunikacija z glasbo. Tokrat je avtor oz. izvajalec glasbe tisti, ki komunicira z glasbo s pomočjo elektronskega medija in vpliva na tvoje počutje, čustva in ti predaja hkrati svoja sporočila.

- **Kateri elektronski medij uporabljaš za poslušanje glasbe najbolj pogosto?**

- **Pojasni izbiro tega elektronskega medija.**

- **Kaj ima večji učinek na tebe: audio posnetek (samo zvok) ali videoposnetek (zvok in slika hkrati)?**

- **Pojasni izbiro posnetka.**

- **Izberi svojo najljubšo skladbo in jo poslušaj samo kot audio posnetek in tudi kot videoposnetek. Kaj opažaš?**

- **A je komunikacija z glasbo bolj izrazita pri audio ali videoposnetku? Utemelji tvojo izbiro!**

DELOVNI LIST 22

Če imaš hospitacije v vrtcu, poskušaj enako nalogo ponoviti z otroki, lahko pa zaprosiš tudi otroke v tvoji bližnji okolici, da ti pomagajo pri nalogi. Vprašaj jih ista vprašanja, vendar jih postavi v bolj enostavni obliki, da te bodo razumeli.

Tokrat imej že gotove posnetke glasbe za primerjavo audio in videoposnetkov (npr. mp3 in videoposnetek na internetu ali iPodu).

- **Primerjaj odgovore otroka s svojimi odgovori. Kaj opažaš?**

- **Kje so se pokazale največje razlike in zakaj?**

- **Kakšna je razlika med tabo in otroki glede uporabe elektronskih medijev?**

DELOVNI LIST 23

Podobno kot je to v filmih, ima glasba v risankah za otroke zelo veliko vlogo pri vzpostavitvi komunikacije z malim gledalcem. Glasba ima seveda osnovno funkcijo, da podpira vsebino risanke, vendar mora biti napisana in izvajana tako, da je za malega gledalca čim bolj všečna in prodorna, da si jo lahko zapomni, posredno pa tudi risanko.
Če je glasba »komunikativna« v risanki, je zelo velika verjetnost, da bo risanka priljubljena in sprejeta s strani velikega števila gledalcev.

Če imaš hospitacije v vrtcu, opravi to nalogo z nekaj otroki skupaj, če ne, opravi nalogo z otroki v tvoji bližnji okolici, ki so ti pripravljeni pomagati.

Predvajaj posnetek vsaj treh risank, npr. Tom in Jerry, Smrkci in Miška Smetiška oz. posnetek tistih risank, ki so ti dostopne. Povprašaj otroke naslednje:

- **Katere risanke so jim najbolj všeč in zakaj?**
- **Katera glasba iz risank jim je najbolj všeč in zakaj?**
- **Prosi otroke, naj ti zapojejo glasbo/pesmico iz njihove nabolj priljubljene risanke. A so se spomnili glasbe?**
- **Katere risanke so pri njihovem petju najbolj prevladovale in zakaj?**

DELOVNI LIST 24

Poslušaj naslednja dva posnetka na interntu:

1. **http://www.youtube.com/watch?v=0Qdcl67H1Jw (Kamelot: March of Mephisto).**
2. **http://www.youtube.com/watch?v=pFS4zYWxzNA (Matrix: Clubbed to death).**

Verjetno opažaš, da sta posnetka različna. V prvem primeru imaš vokalno-instrumentalno glasbo, v drugem posnetku samo instrumentalno glasbo.

- **Kateri posnetek je imel večji učinek na tebe?**
- **Utemelji tvojo izbiro.**
- **Zakaj ima večjo komunikacijsko moč tista glasba, kjer je vpeta beseda?**
- **A bi učinek na tebe bil drugačen, če bi ta dva posnetka bila predvajana samo kot audio posnetka?**

DELOVNI LIST 25

Če imaš hospitacije v vrtcu, poskušaj podobno nalogo izvajati z nekaj otroki, če ne, zaprosi otroke v tvoji bližnji okolici, da ti pomagajo.

Predvajaj jim poljubno nekaj posnetkov in to vedno v paru – torej en posnetek naj je instrumentalna glasba, drugi pa vokalno-instrumentalna glasba. Med vsakim parom naredi premor in vprašaj otroke za njihova mnenja.

Posnetki naj ne bodo dolgi, največ od 30 sekund do ene minute (minute in pol).

Za instrumentalno glasbo lahko izbereš npr:

- **Čajkovski – glasbo iz baletov Hrestač, Labodje jezero, Trnuljčica,**
- **Saint – Saëns – Živalski karneval,**
- **Prokofjev – Peter in volk,**
- **Debussy – Childrens corner,**
- **Beethoven – Für Elise ali Bagatele,**
- **Sodobna pop, rock, beat, rock`n`roll glasba, ...(brez petja)**

Za vokalno-instrumentalno glasbo si pomagaj s posnetki na cd-jih, ki jih uporabljajo za pouk glasbe od 1. do 9. razreda osnovne šole.

- **Kakšen učinek ima instrumentalna glasba za razliko od vokalno-instrumentalne glasbe na otroka?**

- **Kaj misliš, da je razlog temu?**

- **Katero glasbo imajo otroci raje: instrumentalno ali vokalno-instrumentalno?**